

končal svoje poročilo. Nato se je razvila jako zanimiva debata. Omeniti je treba posebno prošnjo g. župana Martina Ivanuše na g. poslancu, da poskrbi s pomočjo enakomislečih, da se kmet podpre, da posreduje, da se na nekaj način poskrbi, da se cene zravna, da kmet, ki vse drago plača, tudi več zato dobi, kar proda. Naj vlada kmetu in njegovim zavodom da na daljši čas, kar daje bankam in bogatim posameznikom, sicer na kratek čas, vendar si pa omenjeni že znajo pomagati. Ko je g. poslanec vse pojasnil, se je sestanek zaključil. Gospodu poslancu se je izrekla zaupnica, ker je ravno kmet in kot kmet tudi ostane, ker ga ni sram, če tudi gnoj vozi, sram pa naj je »Jutrovec«, ki tako od kmeta pišejo in mislijo. Za časa volitev je tudi kmet dober, da le z njimi voli, po volitvah pa je nekaj drugega, kaj ne? Le gospodje tako naprej! Vas dobro poznamo! Kmetu boste doigrali! Kaj bi neki bilo, če bi pri vas naložen denar dvigali in trgovci, ki z vami v en rog trobijo, bojkotirali? Bomo že videli! — Eden za vse.

Sv. Bolfenk pri Središču. Zadnji »Kmetijski list« je prinesel iz našega prijaznega kraja kar dva dopisa. Prvi pravi, da so se samostojneži v naši fari razdelili na dva tabora ter izvolili za občini Kog in Jastrebeci nov odbor, drugi pa obljublja, da bo »zasebnik«. Nerad se nadalje kvasil svojo modrost. Novozvoljeni odbor je res imenitno sestavljen. Predsednik je krmar Bolfenk Gregorinčič, ki je zdaj pokazal pravo barvo, nek »zasebnik« (kaj je to?) je poverjenik, »kolporter« (kaj je to?) pa se piše Vogrinčev Štefek. Kos Matija, ki ljubi zajčjo pečenko, pa je odbornik. V širšem odboru sedi tudi Lašič Franc iz Lačavesi, kot pravi »Kmetijski list«. Najbrž ga hočejo samostojneži kandidirati za prihodnjega župana občine Vitan. Potem se bo ateku, ki piska bolj na demokratsko-kapitalistični meh, — slabo godilo!

Sv. Krištof pri Laškem. Da je naša občina dobila gerenta, je zasluga laških demokratov, ki strastno sovražijo kmečko organizacijo v naši občini, ker je ona povzročila, da so se naši zajčki podražili od 600 kron na 48.160 K. Posebno sovražijo demokrati bivšega župana, pa tudi zaradi blamaže Golob-Kokalj. Ta dva sta se kot bivša odbornika hlinila kot vsa goreča in požrtvovalna za zastoj-delo v korist občine. Bivši župan jima je sprva verjel ter jima poveril delo na cesti Sevice—Trnovo. Toda vsa tako hvalisana požrtvovalnost se jima je hitro spremenila v nesramno izrabljanje občinske blagajne za agitacijske namene demokratske stranke. Voznike svoje pristaše sta plačevala dnevno po 1400 K. Tudi dninarji so bili večinoma demokratsko organizirani ter so nekateri prav komodno kadili cigarete, namesto da bi pridno delali. Svojo požrtvovalnost je Golob pokazal tudi pri računu za stare deske. Sploh je vsa akcija zašla v čudno visoke svote, zato jima je župan delo odvzel in sklical sejo, na katero pa Golob in Kokalj nista upala priti, da bi pojasnila svoje račune. Zato jima je odbor izrekel nezaupnico. Od tega časa naprej so demokrati grozili z revizorjem in gerentom. Seveda pod Davidovič-Koroščevo vlado taka nasilja od zgoraj demokratom niso bila na razpolago. Sedanja politika pa, g. revizor jo je ob sklepu revizije zbranim občinskim odbornikom karakteristično označil z besedo »vlačuga« — je ustregla demokratom ter odstavila župana.

Sv. Krištof pri Laškem. Naša občina je glede razsežnosti ena največjih v Sloveniji, saj sega od postaje Hrastnik do Tremerja blizu Celja. Mnogi ljudje v hribih in iz oddaljenih okolici celo od njih izvoljenega župana niso osebno poznali, koliko bolj je splošno nepoznan od vlade občine nastavljen gerent. Le po enem ga pa vsi poznajo: bil je član one slaboznane volilne komisije v laški občinski hiši, ki je pri volitvah v ustavotvorno skupščino več stotinam volilcev iz naše občine hinavsko-zavratno onemogočila volilno pravico. To pove vse, zakaj je nastavljen in kaj hočejo zopet tisti gospodje iz laškega trga, ki so ga dali nastavit za gerenta v naši občini.

## Gospodarstvo.

### RAZLOČEK V CENAH.

Robert Košar.

Ako trezno presojujemo sedajno stanje kmetijskega stanja, moramo odkrito izjaviti: Naš kmetijski voziček teče po vedno slabših cestah.

#### Pred vojno

so bile cene naših kmetijskih pridelkov še precej v soglasju s cenami onih industrijskih predmetov, katere rabimo in moramo kupovati za vsakdanje življenje. Za 1 kg pšenice (14—16 v) smo dobili n. pr. 7—8 škatelj šibic, za 3 kg predpasnik, za 10—12 kg žerjavca, za 50 kg navadno obleko; meter platna je stal 2 kg; 1 kg mila 3 kg pšenice; za 1 liter vina (40—50 v) smo dobili: 20—25 škatelj šibic ali predpasnik, za 4—5 litrov žerjavca, za 25 litrov čajgasto obleko. Saj se je dobila pred vojno že boljše izdelana štofnata obleka za 24—30 kron. Liter vina si lahko zamenjal za kg mila. Za eno jajce smo kupili 2—3 škatlje šibic, za predpasnik smo dali vrednost 8—10 jajc. Za tele, da vzamem tudi primer iz žirareje, se je pred vojno plačevalo 16—20 kron. Za ta denar je dobil kmet 1000 škatelj šibic ali 12 šrajc ali dve čajgasti obleki ali eno štofnato. Dobil je 50 kg mila ali 60 m platna. Naši kmetijski delavci so dobivali pred vojno po 40—50 v na dan. V treh dneh si je zaslužil gate, v enem dnevu predpasnik, v 20—25 dneh obleko. Vkljub temu ravnovesju cen pa vendar ne moremo reči, da bi kmet in kmetijski delavec spala na rožicah, ampak krepko in trdo sta se morala boriti za vsakdanji kruh. Pri tem ju je podpirala živa zavest kmetijske skupnosti, samo pomoči in ustvarjajočega dela v lastno korist. Raffajzenove hramnice in posojilnice so rastle kakor gobe po dežju, ustavila se je naša kmetijska zveza in ledina na združnem polju se je začela orati s polno paro. To idealno započeto delo je prekinila svetovna vojna.

#### Med vojno

se je materialni položaj našega kmeta stalno boljšal, kajti zaprtje mej centralnih držav je povzdignilo naše kmetijske proizvode do monopolne vrednosti, kakor nekoč v Angliji, ko je Napoleon proglasil kontinentalni zapor. Cene življenjskim potrebščinam so se podvojile, potrojile in denar je začel pritekati v žep feudalne gospode, dočim si je v sedajni svetovni vojni opomogel naš kmetijski stan. Kdor je bil količkej skrben in varčen in je imel količkej sreče, se je med vojno in v prvih povojnih letih rešil starih dolgov in si je morda še prihranil kak krajcar. Seveda so tudi cene industrijskih izdelkov začele rasti, toda glede obleke in perila smo se imeli stare rezerve in vsak nov nakup se je dal pokriti z izkupičkom prodanih pridelkov. Med vojno smo bolj trpeli na pomanjkanju industrijskih predmetov.

#### Po vojni.

oziroma šele zadnji dve leti se začene naša trnjeva pot, kajti cene našim kmetijskim proizvodom so silno padle, dočim so se cene industrijskih predmetov zvišale, ali vsaj ostale na isti višini. Zato pravi danes kmet: Kar imam za prodati, nima cene, kar pa moram kupiti, je tako drago, da ne morem plačati. Za 1 kg pšenice dobi danes 4 škatlje šibic, za predpasnik mora dati 6 kg, za šrajco 20 kg, za navadno čajgasto obleko 100—120 kg, za štofnato pa celo 300—350 kg pšenice. Za eno jajce ne dobi niti škatlje šibic in za 1 kg mila mora dati 25 jajc, dočim je plačal pred vojno samo 10 jajc. Pred vojno smo dali za zavojček tobaka približno eno jajce. Za čajgasto obleko mora dati naš kmet skoraj dve teleti, za štofnato obleko pa kravo. Naši delavci in vinčarji so tudi nezadovoljni; kmet pa obupuje, ker ne vidi nobenega uspeha svojega dela in leze vkljub naporem v dolgove. Medvojne prihranke je že davno porabil, kajti majhen popravek v hiši ali v hlevu ga stane danes na tisoče dinarjev. Zemlja in hlev pa ne dasta več, kakor pred vojno. Položaj je od dneva do dneva bolj obupen, kajti tudi zvišani davki, velike takse in pristojbine ne odvevajo več sedanjim kmetijskim dohodkom. Za obdelovanje zemlje neobhodno potrebno kmetijsko orodje, kakor: plugi, brane, motike, sekire itd. je doseglo za sedajne razmere že bajne cene. Dekagram tega železa stane povprečno 1 krono, tako da stane n. pr. 1 kg tehtajoča motika 100 kron. Za eno motiko mora torej kmetijski delavec delati 3—4 dni, kmet pa mora zanjo dati 3—4 litre vina, ali pa 30—35 jajc. Pred vojno je stala najtežja motika približno eno krono. Za novi plug in brano gre krava iz hleva, za novi voz pa gre konj. V nesoglasju prodajnih in nakupovalnih cen ter visokim dohodkom ne odgovarjajočim direktnim in indirektnim davkom državi leži torej vzrok sedajnega propadanja kmetijskega stanu. Žalibog, da vidi velika večina nekmetijskega naroda v kmetu še vedno onega medvojne »kapitalista«, ki se je zarislal v njihovih očeh tedaj, ko so trume meščanov hodile pod kmetisko streho prosit in kupovat deželnih pridelkov. Kmet niti v teh časih, ko mu je blaga za prodajo primanjkovalo, ni bil »kapitalist«. Godilo se mu je nekaj boljše, danes pa gre njegova gospodarska pot zopet navzdol in naše hranilnice bi lahko zapele žalostne pesmi o propadanju kmetijskega stanu. Kupci ne iščejo več kmeta; kmet se mora potruditi, da najde kupca za svoje proizvode. Razlika v cenah bi se dala premostiti na ta način, da se cene kmetijskim proizvodom dvignejo v ravnovesje s cenami industrijskih potrebščin, ali pa da padejo industrijske cene na nivo cen kmetijskih proizvodov. To pa se ne bo zgodilo, ampak nasprotno opazujemo od tedna do tedna večji razloček. Samo v trdno sklenjenih združnih organizacijah leži naša rešitev. Samo te so zmogljive delcema premostiti veliki prepad, ki zija med cenami naših pridelkov in cenami industrije. Storit bomo morali vse, da povzdignemo tudi produkcijo in oplemenimo pridelke našega gospodarstva. O tem prihodnjik.

Premovanje plemenskih bikov v srezu Maribor levi br. Pri licencovanju plemenskih bikov dne 6., 7. in 8. aprila t. l. so se pripoznale nagrade sledečim bikorejcem: I. Državne nagrade: 1. Twickel Pij, veleposesnik v Krčevini, 500 din.; 2. Brus Matevž, posestnik v Plintovcu, 500 din.; 3. Iglar Josip, posestnik v Boču, 400 din.; Majer Henrik, posestnik v St. Ilju v Slov. gor., 350 din.; 5. Fanel Franc, posestnik v St. Juriju ob Pesnici, 200 din.; 6. Cep Franc, posestnik v Koprivniku, 200 din.; 7. Twickel Pij, velepos. v Krčevini, 200 din.; 8. Rošker Anton, posestnik v Zgor. Hlapju, 200 din.; 9. Supanič Leopold, posestnik v Jelenčah; 10. Upraviteljstvo knežkosovega posestva v Leitersbergu 200 din.; 11. Upraviteljstvo »Racerdvor« v Krčevini 200 din. II. Okrajne nagrade: 1. Majer Henrik, pos. v St. Ilju, 150 din.; 2. Cerče Mirko, posestnik v St. Juriju ob Pesnici, 150 din.; 3. Gamze Ivan, posestnik v Plaču, 150 din.; 4. Paskolo Julijana, posestnica v Slatinskem dolu, 150 din.; 5. Katalinič Damijan, posestnik v Strihovcu, 100 din.; 6. Ehrlich Franc, posestnik v St. Ilju, 100 din.; 7. Jančič Franc, posestnik v Gačniku, 100 din.; 8. Bezjak Ivan, posestnik v Spodnjem Dupleku, 100 din. Nagrade se naj dvignejo takoj, najkasneje pa v osmih dneh, pri okrajnem zastopu v Mariboru, Koroška cesta 26.

Živinski sejem v Mariboru dne 14. aprila 1925. Dogon 26 konj, 4 biki, 146 volov, 314 krav, 18 telet, skupaj 508 komadov. Povprečne cene za kg žive teže so bile: debeli voli 9,50—10 din., poldebili 9—9,50 din., plemenski 7—8,50 din., biki za klanje 9 din., klavne krave debele 8,30—9 din., plemenske krave 5—7,50 din., krave za klobase 3—5 din., molzne in breje krave 6—7,50 din., mlada živina 7,75—8,75 din., teleta 14,50 din. — Mesne cene: volovsko I 20 din., II 17,50 din., meso bikov, krav in telet 16 din., telečje meso I 20—22,50 din., II 17,50 din., svinjsko meso sveže 15—30 din. — Prodanih je bilo skupno 144 komadov.

Tobaka se v Sloveniji leta 1925 ne sme saditi. Pred več leti se je poslancem Slovenske ljudske stranke posrečilo izposlovati pri monopolski upravi v Beogradu, da se

sme tudi v Sloveniji saditi tobak. Sedanja vlada, v kateri sedi kot minister tudi krušni oče dr. Pivka, znani dr. Grega Žerjav, pa je prepovedala nadaljno sajenje tobaka v Sloveniji. Kar so torej naši poslanci s težavo dosegli, sedaj Pivkovi zavezniki prepovedujejo. Sadilci tobaka, zahvalite se dr. Pivku in dr. Žerjavu za ta »uspeh«.

Trpežna živa meja iz dreva. Zaradi pomanjkanja denarja za napravo lesenih in žičnih plotov, si ljudje pomagajo z najrazličnejšimi živimi mejami, izmed katerih se je dosedaj še najbolj obnesla živa meja iz dreva, ker dobro prenese sušo, obrezovanje in prepletanje. Postane zelo močna, vzame pa malo prostora, če se lepo obrezuje. Na razna vprašanja od več strani hočem tukaj navesti način, kako se najlažje vzgoji živa meja iz dreva. Ker drenove košice prvo leto ne kalijo, je najboljša meseca maja poiskati drenove sadike pod starimi dreni. Se jih lahko spozna, ker komaj sklite, še imajo luščine košic na prvih peresih. Nabere se jih najlažje, če se z eno roko s kakim klinom sadiko iz zemlje vzdigne, z drugo roko pa se sadika izpuli. Devati jih je sproti v kako posodo z vodo, da ne ovenejo. Posaditi jih je takoj na že poprej zato pripravljeno gredo in zaliti 3—4 krat, da se primejo. Zastran saditve na gredo je še omeniti, da je treba saditi 5—10 cm narazen. Če se sadijo samo 5 cm narazen, se morajo že drugo jesen presaditi na stalno mesto. Če pa posadimo sadike v razdalji 16 cm, jih lahko na gredi pustimo 3—4 leta, da zrastejo čez 1 meter visoke. V tem slučaju lahko takoj napravimo iz njih plot. V ta namen je postaviti na mestu, kjer hočemo imeti plot, sohe v razdalji 5 m, na katere je 1 m nad zemljo nategniti žico; v zemljo pa izkopati 20 cm globoko grabo, v katero se posadijo sadike v razdalji 8 cm. Te sadike se k zgoraj nategnjeni žici z drobnejšo žico privežejo, vršički nad žito prirežejo, veje pa zapletejo med stebela sadik. Končno je še spodaj na sohe potegniti 3 žice 10 cm jedno nad drugo. Sedaj je počakati 2 leti, da zopet zrastejo vršički in veje, kar je še zopet vse zaplesti med stebela sadik. S tem je v glavnem vzgoja žive meje končana. Treba jo je le še vsako leto obrezati, da zavzame manj prostora. Pripomnim tudi, če se katera sadika v živi meji posuši, se lahko na prazno mesto pogroba veja iz sosedne sadike in praznota je izpolnjena. Pozabil sem še omeniti, da je treba sadike prve leto na gredi skrbno pletti, ker ne prenesejo sence. — J. H. M.

Iz lesnega trga. V primeri s stanjem pred mesecem se je poslovanje z izvoznim blagom zelo popravilo. Izvoz v Italijo je zopet velik. Zanimajo se Italijani pred vsem za tesano blago manjših dimenzij, hrastove hlode in sploh za mehki les. Pričakuje se, da bo izvoz v Italijo še porastel, ker bo naša glavna konkurentinja Avstrija pričela dobavljati les Nemčiji, katera ga potrebuje za vojno odškodnino. Tudi v Francijo se je naš lesni izvoz poboljšal. Kupuje Francija pri nas največ trdi les. Živahnejše povprašujejo tudi domači kupci, ki iščejo stavbeni les. Cene v Slavoniji: hrastovi hlodi 900—2000, hrastovi hlodi za furnirje 3000—4000 din., hrastovi budi 3000—3500 din., francoske dolžine (1000 komadov) 16.000—22.000 din., bukovi hlodi 350—400 din., javorjevi hlodi 700—900 din., jasenovi hlodi 700—1000 din., breštevni hlodi 500—650 din., brzojavni drogi hrastovi 70—140 din., jelovi 50—80 din., drva bukova 2200—3600 din. vagon, mešan 2600—3000 din., oglje vagon 9000—10.000 din.

#### ZITNI TRG.

Na našem žitnem trgu je položaj približno tak, kakor pred prazniki. V trgovini z domačimi žiti vlada precejšnje mrtvilo, dasiravno so cene pri nekaterih vrstah nazadovale. Mnogo živahnejša je trgovina z ameriško pšenico in moko. Amerikanci ponujajo svojo pšenico že po 4,10 din. za kg franko Postojna in skoro vsi mlinci v Sloveniji so se pričeli oskrbovati z njo. Mestoma kupujejo ameriško pšenico že mlinci v Slavoniji in Banatu. Dasiravno so pri nas zaloge domače pšenice že izčrpane, bodo vendar vsled ameriške konkurence nekateri trgovci pretrpeli občutne izgube. Ker se pa cene na ameriški žitni borzi zopet popravljajo, upajo, da ameriška konkurenca ne bo dolgo trajala in zato svojih zalog še ne prodajajo. Koruza, ki je v preteklem tednu padla na ceno 160 din. za 100 kg, se je zopet dvignila. Danes se plačuje franko vagon (postavljena na postajo in natovorjena na vagon) po 170 din. za 100 kg. Zadnje čase izvažamo precej koruze v Belgijo in sicer gre izvoz po Donavi do Crnega morja in od tam po vodi do Antverpena v Belgiji. Precej koruze se je v Banatu prodalo tudi v Nemčijo, iz Srema pa za Avstrijo in Grčijo. Oves kupuje zadnji čas inozemstvo; izvažajo se v Avstrijo in na Ogrsko. Izvoz ovsa pa menda ne bo dalje trajal, ker so ga pričeli Amerikanci uvažati po nižjih cenah, kakor so naše.

Na novosadski žitni borzi so se spremenile od našega zadnjega poročila samo cene koruzi, ki se prodaja po 170—175 din. pri takojšnji dobavi; za maj in junij prodana koruza je po 195 din. Na ljubljanski blagovni borzi so se trgovali poljski pridelki sledeče: ameriška pšenica 4,50—4,75 din., koruza franko Ljubljana 217 din., krompir 125—140 din. za 100 kg, fižol 310 din.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 61—62 din., francoski frank 3,17—3,22 din., italijanska lira 2,52—2,55 din., angleški funt sterling 295—298 din., čehoslovaška krona 182—185 din., avstrijski šiling 8,63—8,83 din., nemška marka 14,65 din. V Curihu znaša vrednost dinarja 8,35 centimov.

Tisoči zahvaljujejo svoje ozdravljenje blagodejnemu vplivu Radenske vode!